

Fagforbundet teoLOgene

www.teologene.no

HØRING – NOU 2008:1 KVINNER OG HOMOFILE I TROSSAMFUNN

Vi viser til NOU 2008:1, hvor bortfall av unntaksbestemmelsene i Likestillingsloven og Arbeidsmiljøloven utredes. Vi er glade for at regjeringen med dette følger opp sin målsetting om denne utredningen i Soria Moria-erklæringen, og takker for muligheten til å komme med innspill i disse viktige sakene.

Fagforbundet teoLOgene er en landsdekkende fagforening for teologer og prester innenfor offentlig sektor, i statlig, kommunal og privat virksomhet. Fagforbundet teoLOgene er forpliktet på Fagforbundets vedtekter som forbyr enhver form for diskriminering og forskjellsbehandling på bakgrunn av kjønn, alder, etnisk eller kulturell bakgrunn, seksuell legning, religion, livssyn eller funksjonsnivå.

Sammenfatning:

- *Fagforbundet teoLOgene støtter utvalgets forslag om å oppheve Arbeidsmiljølovens § 13-3, 3. ledd. Videre ønsker vi å presiseres at det i Den norske kirke, som en følge av å leve med to syn i hensynet til seksuell orienterings betydning for å inneha viglede stillinger, ikke kan påberopes saklig grunn til unntaksadgang.*
- *Fagforbundet teoLOgene støtter den foreslåtte oppryddingen i terminologi i Arbeidsmiljølovens §13-4. Vi vil videre fremheve det problematiske i bruken av den utydelige formuleringen "innhente informasjon om". Alle er tjent med en åpen og forutsigbar beslutningsprosess i ansettelsessaker, og vi ber i så måte om en tydeliggjøring av denne formuleringen.*
- *Fagforbundet teoLOgene ønsker at unntaksbestemmelsen i Likestillingslovens §2 oppheves. Sekundært ønsker vi at Likestillingsloven gjøres gjeldende for Den norske kirke, i tråd med kirkens egen politikk på dette feltet, og at dette må tydeliggjøres i det videre arbeidet. Vi vil også oppfordre regjeringen å følge opp og vedta en egen målsetting ut fra Soria Moria-erklæringen om å inkorporere FN's kvinnekonvensjon i norsk menneskerettslovgivning.*

322.00
22/5-08
200800482-87

Arbeidsmiljølovens § 13-3. Unntak fra forbudet mot diskriminering

Utvalget foreslår at §13-3 3. ledd oppheves. Fagforbundet teOLOgene vedtok på sitt årsmøte i 2008 at vi vil arbeide for å avskaffe arbeidsmiljølovens § 13-3, pkt. 3, som tillater diskriminering av homofile ved ansettelser. Vi støtter utvalgets forslag.

Vi vil også understreke at det etter vår mening ikke er saklig grunn til å åpne for unntaksadgang etter Arbeidsmiljølovens §13-3 1. ledd i ansettelsessaker i Den norske kirke. Fagforbundet teOLOgene har siden vi startet opp kjempet for homofiles rettigheter. Det har bakgrunn i en grunnleggende teologisk overbevisning. Vi kan ikke finne noe, verken i kirkens bekjennelsesskrifter eller i Bibelen, som gir grunn til å gradere menneskeverdet. Etter luthersk oppfatning går det heller ikke an å skille ut "vigslede" stillinger. Luther forutsetter bare én vigsling, nemlig dåpen. Det kirkelige embete er i følge Luther en hensiktsmessig ordning, som skal sikre evangeliets frie løp og sakramentenes rette forvaltning. Selvsagt kan både kvinner og menn, lesbiske og homofile, forkynde evangeliet og forvalte sakramentene. Vi kan ikke finne teologiske argumenter som har vekt til å bestride dette. Det følger også av dette at fagforbundet teOLOgene mener at alle typer stillinger skal ivaretas av forbudet mot diskriminering.

Vi viser videre til dansk og svensk diskrimineringslovgivning, som fortolkes slik at det ikke er adgang til religiøst begrunnet forskjellsbehandling av seksuell orientering. Dette fremgår også av NOU'ens kapittel 5.1 og 5.2.

Fagforbundet teologene støtter utvalgets forslag om å oppheve Arbeidsmiljølovens § 13-3, 3. ledd. Videre ønsker vi å presiseres at det i Den norske kirke, som en følge av å leve med to syn i hensynet til seksuell orienterings betydning for å inneha vigslede stillinger, ikke kan påberopes saklig grunn til unntaksadgang.

Arbeidsmiljølovens §13-4 Innhenting av opplysninger ved ansettelse

Utvalget foreslår at § 13-4 andre ledd, andre punktum erstattes med "Tilsvarende gjelder for opplysninger om søkerens seksuelle orientering". Fagforbundet teOLOgene støtter denne oppryddingen i terminologi. Vi vil imidlertid igjen understreke at det i Den norske kirke ikke bør være anledning til å påberope seg den saklige unntaksbestemmelsen, jfr vår argumentasjon ovenfor. Vi ser en beklagelig utvikling i utlysningstekstene i DnK, hvor det nå nærmest konsekvent står at *opplysninger om samlivsform vil bli innhentet (og vektlagt ved tilsetting)*. Dette skjer etter likestillingsombudets påpekning om at det skal opplyses i utlysningsteksten dersom slike opplysninger skal vektlegges i ansettelsesprosessen. Vi mener imidlertid at det er en uverdlig utvikling mot at seksuell orientering ser ut til å være en vesentlig kvalifikasjon for å kunne inneha vigslede stillinger i DnK.

Et annet aspekt ved dette som også må kommenteres er hvordan det i denne saken på en lemfeldig måte skilles mellom det man *mener* og det man *er*. Det er ikke samsvar mellom hvordan DnK på dette punkt håndterer prester som *mener* at homofile som lever i partnerskap kan inneha vigslede stillinger og homofile som lever i partnerskap. En konsekvent politikk ville i så måte burde føre til at en i tråd med arbeidsmiljølovens § 13-2, 2. ledd, hvor det åpnes for å innhente opplysninger om hvordan søkeren stiller seg til politiske spørsmål der det (...) "inngår i formålet for vedkommende virksomhet å fremme bestemte politiske syn og arbeidstakerens stilling vil være av betydning for gjennomføringen av formålet", også vektlegges hva søkere mener om seksuell orientering og dennes betydning for ansettelse.

Prester i DnK står under biskopens tilsyn. Dette ansvarliggjør arbeidstager og arbeidsgiver. Kirken lever som kjent med en anerkjent uenighet i denne saken. Da må konsekvensen være at en ansetter folk uavhengig av syn og uavhengig av seksuell orientering. Dermed bør en ikke ha unntak for loven i DnK.

En siste kommentar til denne bestemmelsen gjelder begrepene *innhente informasjon om*. Dette er en formulering som etter vår mening er svært uheldig og upresis. Hva betyr det? Hva kan arbeidsgiver gjøre for å innhente informasjon? Vi er ikke tjent med å ha en slik åpning for subjektive vurderinger og fremgangsmåter i tilknytning til ansettelsessaker i noen sammenheng, heller ikke i trossamfunn. Vi vil henstille til regjeringen til å finne en annen og tydeligere formulering.

Fagforbundet teoLOgene støtter den foreslåtte oppryddingen i terminologi i Arbeidsmiljølovens §13-4. Vi vil videre fremheve det problematiske i bruken av den utydelige formuleringen "innhente informasjon om". Alle er tjent med en åpen og forutsigbar beslutningsprosess i ansettelsessaker, og vi ber i så måte om en tydeliggjøring av denne formuleringen.

Likestillingslovens § 2 Lovens virkeområde

I Soria Moria - erklæringen setter regjeringen seg som mål å inkorporere FNs kvinnekonvensjon i menneskerettsloven. Det ber vi om at regjeringen følger opp og gjennomfører. *I så måte må regjeringen gå lenger enn utvalgets forslag, og gjøre Likestillingslovene gjeldende for DnK.*

FN's kvinnekonvensjon utfyller FN's generelle menneskerettighetserklæring for å hindre at kvinner diskrimineres på noe område, det religiøse inkludert. Ved å følge opp regjeringens politikk i Soria Moria – erklæringen vil konvensjonen gis menneskerettslig status, og kvinners rettigheter vil ikke lenger stå svakere eller ha vikeplikt for f.eks institusjonell religionsfrihet. Det mener vi er en nødvendig politikk i et land som er opptatt av likestilling mellom kjønnene.

Videre ønsker vi å kommentere at det er uheldig hvordan NOU 2008:1 trekker *alle* trossamfunn ut av likestillingslovens virkeområde, DnK inkludert. Ved å opprettholde dette unntak fra forbudet mot kjønnsdiskriminering tar ikke utvalget høyde for ulik utvikling i trossamfunnene. Selv om DnK defineres som et trossamfunn, vil vi mene at det allikevel står i en særstilling som statskirke og som trossamfunn som har gjennomgått en viss utvikling i retning mot diskriminering. Det oppleves som problematisk at dette ikke tas høyde for i utredningen.

I forbindelse med revideringen av likestillingsloven i 2002 etterlyste LO en nærmere drøftelse av forholdet mellom likestillingsloven og retten til religionsfrihet. Denne utredningen er fortsatt ikke gjennomført, og det er beklagelig. Det er også beklagelig at utvalget ikke har vurdert andre alternativer enn en unntaksbestemmelse i likestillingsloven.

Det er i kapittel 4.3.2.3 lagt til grunn at eventuell forskjellsbehandling ikke kan sies å være religiøst begrunnet i trossamfunnets lære dersom kvinner og menn likebehandles ifølge vanlig

praksis, reglementer el.l. Det går videre frem at dette må føre til at unntaket i §2 vil måtte få ulik rekkevidde innenfor ulike trossamfunn. Dette mener vi er en selvfølgelig forutsetning. Som utvalget selv poengterer, reiser dette spørsmål om hvorvidt DnK kan påberope seg unntaket i likestillingslovens §2 første ledd. Og videre sier de at *dette spørsmålet ikke er avklart.*¹ Det er meget beklagelig. Kirkemøtet 2007 gjorde følgende vedtak: *"Den norske kirke omfattes, og vil også som mer selvstyrt kirke omfattes, av likestillingslovens unntaksbestemmelse når det gjelder indre forhold, men søker i praksis å gjennomføre intensjonene i likestillingsloven."*² Det er åpenbart at likestillingsspørsmålet ikke handler om "indre forhold" eller er religiøst begrunnet i DnK. Etter vår vurdering fremgår av dette et behov for tydeliggjøring at dersom trossamfunnet selv uttrykker ønske om å gjennomføre likestillingslovens intensjoner, kan de ikke lenger påberope seg unntaket i §2. Det er en konsekvens av egen politikk. En slik fortolkning av unntaksbestemmelsen må ligge til grunn og tydeliggjøres, dersom en unntaksbestemmelse videreføres.

Utvalget legger til grunn i sin vurdering av behovet for en viss unntaksadgang, at en regulering fra samfunnets side i tilfeller der det er interne prosesser på gang, vil kunne føre til at motstanden mot endringen blir styrket. Dette er en argumentasjon vi mener er uheldig. Dersom regjeringen ønsker å fremme likestilling mellom kjønnene, må den fatte de beslutninger som er nødvendige for å fremme dette. Vi er av den oppfatning at unntaksbestemmelsen i likestillingsloven ikke er hensiktsmessig, og at regjeringen må gjøre alvor av egen politikk i Soria Moria – erklæringen. Det er påvist gjennom en lang kirkehistorie at det er statlig påvirkning som tydeligst bidrar til å fremme likestilling i DnK. Vi er bekymret for utviklingen i dette arbeidet, når kirken selv eventuelt skal utnevne prester, proster og biskoper. Dersom trossamfunnenes unntak fra likestillingsloven først blir vedtatt vil det kunne føre til mer diskriminering fordi det på menighetsnivå sjeldent finnes mulighet eller kompetanse til å føre god likestillingspolitikk. DnK som trossamfunn kan da forbigå og diskriminere sine egne kvinner og homofile uten å overtre noen norsk lov. Dette er en utvikling som ikke er ønskelig verken for DnK, andre trossamfunn eller samfunnet for øvrig.

Av hensyn til andre religioner og trossamfunn kan en heller vurdere å gi adgang til å søke om dispensasjon fra likestillingsloven, med de i NOU 2008:1 nevnte begrunnelsene: at behovet for diskriminering er religiøst begrunnet, at diskriminering er nødvendig ut fra trossamfunnets formål og at diskriminering underlegges forholdsmessighetskravet.

Fagforbundet teOLOgene ønsker at unntaksbestemmelsen i Likestillingslovens §2 oppheves. Sekundært ønsker vi at Likestillingsloven gjøres gjeldende for Den norske kirke, i tråd med kirkens egen politikk på dette feltet, og at dette må tydeliggjøres i det videre arbeidet. Vi vil også oppfordre regjeringen å følge opp og vedta en egen målsetting ut fra Soria Moria-erklæringen om å inkorporere FN's kvinnekonvensjon i norsk menneskerettslovgivning.

Oslo, 15.05.08

Heinke Foertsch
Leder for teOLOgene

¹ NOU 2008:1 kap. 4.3.2.3 side 39.

² KM-sak 8/07,1.1.2.p.15